

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhöz hozva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczta u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszatérására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 12.

A kongrua.

A magyarországi kath. egyháznak az autonomia mellett másik égető kérdése az úgynevezett kongrua-rendeítés.

Nem akarunk ezuttal foglalkozni e kérdés multjával és fejlődésével, de anélkül, hogy e kérdés fejlődésének ismertetésébe mélyednénk, konstatálhatjuk, hogy a magyar püspöki kar régóta látta és tudta azt, hogy a század elején megállapított kongrua ma már nem elegendő a lelkészkedő papságnak, hogy a megdrágult életviszonyok s a növekedő igények és teendők közt állásához, méltóságához és hivatásához mérten abból megélhessen.

Nemcsak látta ezt a magas püspöki kar, hanem minden összeírás nélkül, anélkül, hogy a kormánykörök vagy a közvélemény sürgető felszólítását megvárta volna, rendkívül sokat tett is e tekintetben.

Hogy csak a legközelebbi példákra mutassunk, a váradilat. szert. egyházmegyének főpásztorai: Szaniszló, Lipovniczky, Ipolyi püspökök és Schlauch bibornok, valamint a káptalannak jótékonyaságokról ismeretes tagjai, pl. Tague, Hoványi, Racsek, Bémer, Vinkler, Schiefner stb. kanonokok annyit tettek e téren, hogy mint a már csaknem teljesen befejezett kongruaösszeírás megczáfolhatatlan adatokkal igazolja, az egész egyházmegye területén egyetlen egy plébánia találatott, amelynek kongruája kiegészítésre szorulna, az évesi és ennek az egyetlen plébániának a javítása is valószínűleg kikerül a nemrég elhunyt Zeley

kanonok hagyatékából, ki ezt a plébániát negyedrészen örökösévé tette.

A szomszéd erdélyi egyházmegyében Lönhart püspök minden arra szoruló plébániának kongruáját sajátjából egészítette ki 600 frtra. Apostoli lelkületű utódja, Majláth püspök kétségkívül folytatja a megkezdett szép munkát.

Ennek dacára, mint tegnap a nyilvánosságra került kongrua összeírásai munkálatai mutatják, sok helyt, — különösen a szegény felvidéken és a görög szertartásuaknál — szükség van még a 800 frtos kongrua kiegészítésére.

E kimutatás szerint 847 latin és 1878 gör. szert. katolikus lelkészesség jövedelmei szorulnak kiegészítésre; amazoknak évenként 229.730 frtra, ezeknek 880.843 frtra, összesen tehát 1.110.579 frtra lenne szükségük.

A magyar lelkészkedő papság bizik benne, hogy amint a multban gondoskodtak róla főpásztoraik, a jelenben is segíteni fognak rajta. Nem az államtól, hanem a püspöki kartól várja a kongrua rendezését.

A kongrua rendezés munkálatai iránt természetesen érdeklődéssel viseltetik, a bizottság tárgyalásait figyelemmel kíséri, — de az állami kongruából nem kér. A protestáns és görög keleti lelkészek kongruája mutatja, hogy — bár a kormány igen sok tekintetben engedett a protestánsok kérelmének — a kormány semmit sem ad ingyen. A kath. klérus pedig még a kenyérért sem akarja feláldozni a kormánytól való függetlenségét.

* * *

A kongrua bizottság legutóbbi üléséről a következő értesítés került nyilvánosságra:

Samassa érsek hosszabb beszéd kíséretében, melyben a kongrua-rendeítés történetét adta elő röviden 1885-től mai napig, nyitotta meg az ülést.

1895. május 17-ike óta, mikor a bizottság utolsó ülését tartotta — ugymond Samassa — a lelkészi jövedelmek összeírása munkába vett a bizottság immár kiegészítve, ujjlag megkezdte működését. Reméli, hogy az ügyszerelet és buzgóság hozzájárul majd a fontos feladatok közmegnyugvásra szolgáló megoldásához. Ezután rövid pillantást vet a kongrua-kérdés történetére. A lelkészi és segédlelkészi jövedelmek összeírására vonatkozó irányelveket, utasítást és összeírás mintákat az albizottság 1894. január és február hónapokban tartott ülésében tárgyalta és fogadta el; a nagyobb javadalmak összeírásának irányelveit pedig április 19-iki ülésében. Maga a bizottság szintén magáévá tette ezeket, a király pedig 1895. április 16-án némi módosítással jóváhagyta s elrendelte az összeírások megkezdését. A miniszter 1896. március és áprilisi rendeleteinek kiadásával megindult a jövedelmi összeírások tényleges foganatosításának munkája s így a kongruarendezés ma abba a stádiumba jutott, hogy a központi kongrua-bizottságra legközelebbi feladatul vár az alsó papság beérkezett jövedelmi bevallásait felülvizsgálni, az ezek ellen beadott felebbeséseket másodfokban elbírálni s a nagyobb egyházi javadalmak jövedelmét első fokban megállapítani.

Azzal fejezi be az elnöklő érsek előadását, hogy törekvése legyen a bizottságnak az ügy megnyugtató elintézésére szükséges anyagot akként előkészíteni, hogy a végleges rendezés, eldöntés által az egyház függetlensége csorbát ne érezzen.

A zajos éljenzéssel fogadott megnyitó után az elnök indítványára a kongruabizottság másodelnökének megválasztja Daruadry Alajost. Azután elnök indítványozza, hogy a nem katolikus lelkészekre vonatkozó kongrua-törvény

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A fehér rózsza.

Irta: Stella.

Miklós dühösen járt fel s alá csinosan berendezett szobájában. Az egész ház csendes még, alig hét óra s az éjjel nem aludtak. Vilma a ház nevelt leánya és kedvence, a Miklós unokahuga, mulatott utoljára hajadon fővel. Öt órakor jöttek haza és Miklós, bár végtelenül fáradt volt, le sem hunyta a szemét. Sokáig forgolódott álmatlanul ágyában, midőn végre látta, hogy a kívánt és a kiérdemelt nyugalmat minden erőlködése dacára sem találja meg, fölkel, felöltöztött és már legalább századszor mérte végig szobáját, hol lassabb, hol gyorsabb tempóban, nagy bodorfüstöt eresztve finom szivarjából. A füst egészen betöltötte a szobát, azt hitte, ebből nem fog kiemelkedni az a bájos alak, pedig csalódott. A sűrű felhő tömeg körülfolyta az előtte lebegő rózsaszinbe burkolt gyönyörű leány alakot, de az csak nyert ezáltal szépségben, kecsességben.

Mindenképpen próbált megszabadulni a káprázattól, de nem sikerült. A leány nagy kék szemű hol szemrehányóan, hol hála telten tekintettek rá, ellentétes érzelmekeket kelte szívében.

De hát mi is történt velem tulajdonképpen? — tűődött sétáját abban hagyva s végig dől

medve bőrrrel leterített pamlagján. Csak nem leszek szerelmes? S még hozzá abba a csitri kis leányba. Mit mondana a világ, hová lennének az az én cinikus elveim? Én az a megcsontosodott aglegény, hajtsam a nyakam járom alá s még annak az apró kis leánynak a papucsá alá kerüljek, a kit még kevéssel ezelőtt is a térdemen lovagoltattam?!

Hahaha! nevetett, ez ugyan furcsa lenne!

Mennyire mulatnának rajtam a barátaim!

Ej ne ez lehetetlenség. Még ő maga is kinevetne, de hát erről szó sem lehet. Különbömben mit okosodom, mire valók az ilyen neveléses gondolatok? Hiszen, hogy szép az a kis boszorka ugyan, azt elismerem, de mi közöm hozzá . . . és tegnap milyen volt! Csak legalább ne üldözne folyton azzal a szemrehányó tekintetével. Szinte megdöbbsentem szemének villámától, mikor azt mondtam neki, hogy mit szólna Karsay Tibi, ha most belépne s önmagát ilyen elkeseredetten mulatni látná. Nem szereti ő azt a csuf vén pénzes zsákot, azt látom, hanem hát mit tegyen szegényke, megunhatta már az én örökös zaklatásaimat, még azt hiheti, hogy mamának terhére van s hogy megbizásból akarom mindenáron férjhez adni. Pedig csak magamat akarom a hatalma alól kivonni! Ha ő ezt tudná, vajjon mit szólna hozzá? De nem, nem szabad megtudnia soha!

Fájó érzés vett rajta erőt e határozatra. Lelki szemei előtt különös képek rajzolódtak le. Látta, Vilmát, a gyönyörű viruló szépségű leányt mint sorvad el a nem szeretett férfi karjai között, látta szemrehányó tekintetét,

mely a szívéig hatott s melyből azt olvasta, mindennek te vagy az oka. Hogy ily korán elfonnyadok, hogy életem tavaszán a zord tél fagyasztó jegét érzem, csak neked köszönhetem, a te önző kietlen szivednek. Pedig te is boldog lennél, ha a szivedre hallgatnál, hiába erőlteted magadra azt az érzéketlenséget.

Majd más kép jelent meg előtte. Látta Vilmát, mint nejt, ki boldogan mosolyogva, ragyogó arccal siet eléje, mikor este a fárasztó munka után haza tér, a mint simítja le puha kis kezével homlokáról a felhőt, melyet a létérti küzdelem vont oda. Végtelen boldogság járta át minden idegét a képzelt érintésre.

Mozgás támadt a szomszéd szobában, a szobalány tologatta a butorokat ide oda. Miklós megrezzent s a látomány eltűnt, fájdó csalódást hagyva maga után. Vajjon alszik-e, vajjon gondol-e ő is reám? Ah, dehogy gondol, ha csak nem haraggal, hisz' egész életében kétféle szerepem volt előtte, az iskola mesteré, vagy a házasságközvetítő.

A szobalány jött most be megnézni nincs-e ifju urának valamire szüksége s meglepetve látta, hogy már teljesen felöltözve hever a pamtagon.

— Az urfi már kész az öltözködéssel. — kérdé. — A nagyságos asszony még javában alszik.

— Hát a kisasszony?

— A kisasszony még most akar elaludni, ha ugyan fog tudni.

— Eddig nem aludt még semmit? Cso-

meghozatala folytán méltányos volna, ha az azoknak biztosított előnyökben a katolikus lelkészek is részesülnének, miért is ő felsége legmagasabb engedélye volna a vallás- és közoktatásügyi miniszter útján kikérendő, hogy a lelkészi összeírások revíziójának megejtése alkalmával az eddigi, jóvágyott szabályzatoktól eltérőleg a következőképpen javítsanak az összeírások: 1. Az anyakönyvi kivonatokról befolyó jövedelem minden lelkészi összeírásban törleendő. 2. Hasonlóképpen törleendő mindenütt az esketési stóladíjak. 3. A lótartási átalány maximuma 126 forint helyett 200 forintban állapítandó meg. 4. A káplántartás címén felszámítható kiadás a szabályzatban megállapított 200 forintról 250 forintra emelendő. 5. Az épületfenntartási költség minden lelkészi összeírásban törleendő.

A kongruabizottság hozzájárul az elnök indítványához.

Ezután felhívja elnöklő érsek a közp. előadót, hogy esetleges további indítványokat tegyen.

Dr. Timon Ákos előadó szükségesnek tartja, hogy mielőtt a bizottság további működését megkezdene, szervezeti szabályzatról és ügyrendről kell gondoskodni s erre vonatkozó munkáját bemutatja és kéri, hogy annak a tárgyalására a kongruabizottság elnökeinek elnöklése alatt 7 tagú bizottság küldessék ki.

A bizottság Timon Ákos dr. indítványát elfogadja és az albizottságba a következő tagokat választja: Rabár János, Szmracsányi Lajos, Daruváry Alajos, Forster Gyula, Horánszky Nándor, Vavrik Béla dr. és Timon Ákos dr.

Mihályi Viktor balászfalvi gör. sz. kath. érsek-metropolita szólal fel ezután és eladja, hogy a püspöki kar kiküldöttjeinek határozott utasításuk van, a mely szerint csakis az ő Felsége által eddig jóváhagyott szabályzat értelmében a jövedelmi összeírások felülvizsgálatában vegyenek részt, miért is indítványozza, hogy mielőtt ő Felségéhez felterjesztés tétetnék, az elnök indítványához a püspöki kar hozzájárulása kéressék ki.

Samassa elnök erre azt válaszolja, hogy az ő indítványa a lelkészkezdő papságnak a javára szolgál és így nem tételezhető fel, hogy ez a püspöki kar részéről ellenzésre találja és kijelenti, hogy a már kimondott határozatát fenntartja.

Steiner Fülöp dr. székesfehérvári püspök csatlakozik a balászfalvi érsek indítványához.

Győrffy Gyula kijelenti, hogy ha a bizottság püspöki tagjainak meghatározott utasításuk van is, a bizottságot magát és annak többségét csak a királyi elhatározás köti.

Még Vavrik Béla szólal föl, azután a bizottság fentartja eddigi határozatát.

Végül elnöklő érsek Timon Ákos dr. elő-

adó jelentését, miután az idő már előrehaladt és a jelentés különben is a tagok között ki-
osztva lett, felolvasottnak jelenti ki.

A parlamentárizmus alapjai.

Bismarck nem tudta és nem akarta elfogadni azt a nézetet, hogy Németországra a parlamenti kormányzat jót hozhatna. Ellene szegült az erre irányuló törekvéseknek s meg is mondta, miért. Az Angliára hivatkozás szerinte szerencsétlen vállalkozás. Adják meg Németországnak mindazt, mi meg van Angliában, az angol vallásosságot, a törvény tisztelgetet, az angol alkotmányt, de egyszersmind az angol földbirtokosságot, vagyont és józan gondolkodást, mindenek fölött pedig az angol alsóházat, — akkor Németországot is lehet angol módra igazgatni.

Az, amit ezután mondott, ránk nézve a legérdekesebb. Szerinte Németországban éppen az hiányzik, mi az angol politika tengelye, a jómódu, tehát konzervatív gentleman, a kik anyagi tekintetben függetlenek s kiknek egész nevelése arra irányul, hogy angol államférfiak váljanak belőlük s a kinnél az élet célja a politikai dolgokban való részvétel.

Bismarck szavai megfejtik azt is, miért van kevés kilátás arra, hogy nálunk a parlamentárizmus lábra kapjon és meggyökeresedjék. A független gentlemanek száma napról-napra fogy, a helyett, hogy szaporodnék s a gyakorlat emberei a meglevőket is félretolják. A régi jó táblabírák ideje abban a perczen lejárt, a melyben az agrárpolitikáról lemondunk és a földbirtok érdekeit másoknak rendeltük alá. Drága multság, sajnos ballépés volt ez, a melynek árát igazában véve a következő nemzedékek fogják megfizetni. Sulyát azonban már érezzük mi is.

A kiegyezés ügye.

A miniszteri értekezleteknek vége van. Az osztrák miniszterek elutaztak a magyar fővárosból, hova csak azért jöttek, hogy vigyenek valamit, reményt a kiegyezésre, vagy provizoriumot. Hir szerint mindezekre még csak biztatást sem nyertek. A kiegyezés akadályait ők maguk gördítették elő, a provizoriumot pedig a magyar kormány tagadta meg, kijelentve,

hogy ragaszkodik a javaslatok parlamenti tárgyalásához s nem is tartja szükségesnek a hasznotó hatályú intézkedéseket.

A miniszteri tárgyalások sikertelenségét fogja követni minden bizonynyal a bizottsági tárgyalások sikertelensége.

Mindezekre még van egy remedium, az amit a magyar kormány követel, a kiegyezési javaslatoknak parlamenti letárgyalása mindkét fél részéről. Jobb hiányában, ha a kiküldött bizottságok megbízatásukat leteszik, mindkét fél megkísérli ez utolsó remediumot s mozgásba hozza az államgépezet nyikorgó, kenetlen kezeiket.

Mindenesetre számba veendő azon akadály is, melyet a két kormány maga előtt talál, ha a javaslatok csomóját a parlament asztalára dobja. Talán ezen akadály leküzdhetlenségét látja Thun gróf a maga részéről, amidőn provizoriumért eseng. A Reichsrath eddig összefüzdött párttöredékeiben már is emelkednek egyes hangok az egyesítés ellen, melyek elég bizonyítékok arra nézve, hogy Thun gróf kormányelveinek támogatására nem lesz képes egy számottevő pártot összetartani.

A magyar kormány sincs szerencsésebb helyzetben a javaslatok parlamentáris tárgyalását illetőleg. Az ellenzék obstrukciója elég számottevő jelenség, mutatja ezt a miniszterelnöknek a közgazdasági bizottságban tett kijelentése az ellenzék kilátásba helyezett magatartásáról.

Értesüléseink a kiegyezés ügyének jelenlegi állapotáról a következők:

Budapest, október 12. (Saját tudós. táv.)
Dipaui báró osztrák kereskedelmi miniszter, aki tegnap délután ideérkezett, ma reggel ismét visszatért Bécsbe. Káizl dr. pénzügyminiszter ma délután utazik vissza Bécsbe.

Budapest, okt. 12. (Saj. tudós. távirata.)
A magyar quota-küldöttség ma délelőtt 10 órakor Széll Kálmán elnöke alatt ülést tartott, amelyen Bánffy Dezső báró miniszterelnök és Lukács László pénzügyminiszter is jelen voltak. Az elnök jelentést tett a két hetes albizottság tegnapi közös üléséről s elmondta, hogy az osztrák küldöttség a tegnapi ülésen megtette észrevételeit a magyar quota-küldöttség által f. évi június hóban tett javaslatára és hogy az osztrák küldöttség által eszközölt levonások

dálatos. Pedig fáradt volt nagyon. Nem tudja mit csinált?

— De igen, benn voltam egy darabig, virágot préselt és én segitettem neki, mondá — hanem megyek dolgom van.

Mély sóhaj dagasztá keblét e szavak halatára. Bedő Pista csokrát örökitette meg bizonyára, az a fiu sokat forgolódik körülötte, azt hiszem tetszik is neki, de csoda ez? Csinos gyerek, ügyes társalgó, figyelmes vele szemben.

Az irigység egy neme fogta el az iránt az ifju iránt, kihez Vilma minden valószínűség szerint vonzódott. Az én rózsámat bizonyára nem őrizte meg — füzé tovább gondolatait — pedig még most is előttem van az az örömtől ragyogó arc, az a hálaltelt tekintet, melylyel rózsámért jutalmazott.

Oh én ostoba ember, hogy meg nem kérdeztem, milyen virágot préselt Vilma? Pedig Julesának tudnia kell, hisz' mint mondja, segített is neki. Be is hívom és meg kérdezem, hadd ismerjem meg a sorsomat.

A villanyos csengőhöz ment, izgatottan nyomta meg annak gombját és várt várt türelmetlenül, Julcsa csak nem jött. Hosszu kínos félórát töltött anélkül, hogy a szobalányt ismét hívta volna, zavaros gondolatai elfeledték vele, hogy még egyszer csengessen. Végre belépett Julcsa, ezüst tálcán hozva a most érkezett postát.

— Mért nem jött a hívásomra? — mondá az izgalomtól rekedt hangon.

— Hát tetszett hívni? Nem hallottam. Parancsol valamit?

Miklós hallgatott, szavakat keresett, hogy a cselédétől megtudja a valót, de egyszersmind el ne árulja magát.

— Meg sem tetszik nézni a postát? kérdé ifju urától, kinek viselkedése nagyon feltűnő, nagyon gyanus kezdett lenni.

— Nem. — De mondja Julcsa, milyen virágot préselt a kisasszony? Ha segített neki, biztosan emlékszik is rá milyen volt.

Julcsa azon furfangos modoru szobaczi-czusok közzé tartozott, akiknek egy tekintet elég a helyzet áttekintésére. Most is tudta, hányadán van s különben régi cseléd a házban, ismerte a viszonyokat.

— De furcsát kérdez az urfi — mondá azért ajkbigyesztve. — mintha nekem egyéb dolgom sem lenne, mint a kisasszony sok gíz-gaz préselt virágját számon tartani. Tudom is én. Volt ott annyi, hogy . . .

— Nem volt köztük egy fehér rózsza? kérdé Miklós szívszorongva.

— Bizony nem, urfi kérem. Csupa kis apró virágot préselt, hogy már a pokolba kívántam a ki adta, hisz' annyi bajom volt a kisimitásukkal.

— Jó. Hozzon kérem nekem egy pohár vizet.

A szobalány jókedvűen hagyta ott ifju urát, a vizet a szakácsné által vitette be, ő meg Vilmához futott az örömhírrrel.

Miklós sokáig járt fel s alá szobájában, gondolataiba merülve. Tizenegy órakor vendégek érkezését jelentik neki. Megyek — mondá fájdalmas sóhajjal s elindult a salon felé. Bizonyára Karsay jött a Vilma »igenjét« átvenni. Ma telt le a határidő.

A salonban már együtt is voltak mindnyáján. Jól sejtett. A vendég csakugyan az, a kit gondolt. Karsay boldog mosolylyal jött eléje, sugárzó ábrázattal nyujtotta feléje kezét. Üdvözölj barátom — mondá — mint a világ legbájosabb leányának legboldogabb vőlegényét.

Vilma külseje inkább egy vesztőhelyre készülő elítélthez, mint boldog menyasszonyéhoz hasonlított. Dideregve, fázósan, sápadt arccal és beesett szemekkel állt nevelő anyja mellett s reszketve nyujtá Miklósnak kezét, mikor az szerencsét kívánt neki.

— Mi bajod van édesem? kérdé nevelő anyja.

— Nem aludtam semmit, — felelt a leány — és az a nagy fáradtság megviselt kissé.

— Igazán engem is aggaszt a Vilma szenvedő állapota, bármennyire nélkülözöm is az ő kedves közellétét, föl kell mentenünk — fordult a vőlegény aggódva a házi asszonyhoz, — térjen a szobájába s pihenje ki magát.

— Elfogadod Karsay ajánlatát? gyermekem.

és csoportosítások egy, a 32-nél jóval magasabb quótát eredményeztek. Ezen észrevételeken kívül az osztrák küldöttség egy új ellenjavaslatot is tett, amely valamennyi közvetett és közvetlen adóknak, még pedig netto-alapon való csoportosításából áll és amely alap ugyanaz, amelyet az osztrák küldöttség 1887-ben is alkalmazott. Az osztrák küldöttség számtételeinek ezen új csoportosítása egy 38,5%-os quótát eredményez, a melyet az osztrák küldöttség 38%-ra mérsékelni hajlandó volna. Ezen számban pedig a határvidéki praecipuem még nem foglaltatik, de az osztrák küldöttségi tagokkal folytatott eszmecsere nyomán kiderült az is, hogy ezen praecipiumra bizonyos körülmények közt nem helyeznek nagyobb súlyt.

Mint hogy pedig egészen új csoportosításról és új számítási alapról van szó, a minők az eddigi tárgyalások folyamán nem merültek fel és a melyek megvizsgálása, valamint az ellenők felhozandó ellenérdek összefoglalása huzamosabb időt venne igénybe: az elnök azt javasolja, hogy az osztrák küldöttség ellenjavaslatára való válasza a magyar küldöttségnek egy későbbi üléséből történjék, annál is inkább, mivel az osztrák küldöttség elnökétől megtudta, hogy az osztrák küldöttség tagjai a Reichsrath holnapi ülésére visszatérnek Bécsbe és így a tárgyalások ez idő szerint nem folytathatók. Az elnök továbbra is érintkezésbe lépne az osztrák küldöttség elnökével, hogy a tárgyalások folytatásának időpontját közösen meghatározzák.

A küldöttség az elnök indítványát tudomásul vette s ezen értelemben határozott.

Budapest, okt. 12. (Saját tud. táv.)
A magyar kvóta-bizottság ülése után, melyben t. i. Széll Kálmán elnök előterjesztette az osztrák bizottság új tervezetét, az összes klubokban elterjedt az osztrák követelés híre, mindenütt nagy forrongást idézve elő. Nemcsak az ellenzéki pártkörökben, hanem a Lloyd épületben is *abszurdumnak tartják az osztrák kvóta-bizottság által proponált 38:62-es arányt s az új kulcsot, melyek szerint a számítás történt.*

Budapest, október 12. (Saj. tud. táv.)
A tegnapi tartott miniszteri tanácskozások eredményéről semmi pozitív adat nincsen s minden eddigi csak találgatáson alapul.

Ugyanilyen természetű azon híresztelés is, hogy a miniszterek úgy a kvóta, mint a gazdasági kiegyezés tekintetében a provizóriumban állapodtak volna meg.

Bécs, október 12. (Saját tud. táv.)
Politikai körökben, de különösen Thunék között nagy feltűnést keltett Kern kath. néppárti képviselőnek Linzben tett kijelentése. A linzi kaszinóban tartott beszámolójában ugyanis tiltakozott ellene, mintha a *kath. néppárt a kiegyezés változatlan elfogadását ígérte volna.*

Elítelt szoczialista.

— Esküdtszéki végtárgyalás. —

Tegnap volt az első sajtó tárgyalás az új törvényszéki palotában.

A tárgyaláson igen kis számu hallgatóság volt jelen, annak a nagyrésze is ujságíró volt. A tárgyalás egyhanguan folyt le, úgy amint a többi előző szoczialista ügyek.

A vádlott egy fiatal ember, aki az egész tárgyalás folyama alatt két szót sem beszélt, hanem a védelmet teljesen rábizta a védőjére Schwarcz Józsefre, akiről a multkorában azt írták, hogy ki ment Amerikába.

A tárgyalás folyamán a tárgyaló teremnek két újabb hibájáról győződünk meg.

Az egyik az, hogy a két pótesküdtnek nincs helye, a másik az, hogy a teremnek az acusticája olyan rossz, hogy legjobb esetben is csak minden második szót lehet hallani.

Különösen az első hiba nagyon különös, mert annak a ki terem berendezését készítette, feltétlenül tudnia kellett volna azt, hogy nem csak a tizenkét esküdtnek, de a két póttagnak is kell ülőhely.

Ezen a hibán bizony mielőbb segíteni kell, a másikon egykönnyen segíteni nem lehet.

Magáról a tárgyalásról a következőkben számol be tudósítónk:

Az esküdtszék megalakulása.

Kilencz óra után néhány percczel nyitotta meg Millye Gyula elnök a tárgyalást s konstata, hogy a felek megjelentek.

A vádló asztalánál a kir. ügyész Perjéssy Mihály dr. ült; a vádlott asztalánál ketten ültek.

Vilma esküvője négy hét mulva megtörténik, s ő egyedül marad egyszerre; mi lesz vele, mit fog tenni?

— Maradj legalább az esküvőig, — kérlelte az anyja, — kérj halasztást, hiszen fontos családi ügyek miatt megadják azt.

— Nem lehet anyám, nekem mennem kell, ez a küldetés nagy kitüntetés reám nézve, hálnak kell érte lennem, nemhogy halasztást kérjek.

Végre is hozzá kell szoknod az elválás gondolatához hisz' én sem leszek nálad örökké.

— De most egyszerre ketten mentek, üres lesz a ház, milyen végtelenül elhagyatottnak fogom magam érezni . . .

És Miklós el is utazott; nem akart, nem birt közel lenni marczaeológó fájalmával. Az előkészületek meg serényen folytak az esküvőre, Vilmánál szerencsétlenebb menyasszonyt képzelni sem lehet. És boldogtalanságát csak annál jobban érezte, mert egy benső hang azt sugta neki, hogy Miklós hirtelen küldetése összefügg az ő menyasszonyságával. Még élénken emlékeiben van a Julcsa fecsegése, mely végre sem lehetett üres koholmány. Aztán meg az ifju szemeinek kifejezése mikor őt üdvözölte . . .

— Istenem csak meghalnék — sóhajtá gyakran — csak ne érném meg az esküvőm napját! Az idő gyorsan haladt, a nagy nap már a küszöbön volt. Az esküvő előtti éjjelen hangos csöngetés verte fel az alvó Mezey-ház nyu-

Az egyik a vádlott volt, a másik a védője Schwarcz József.

A tárgyalást Millye Gyula kir. tábla bírő vezette, bírák voltak Grám Sándor és Fassie Pál; jegyző: Nagy János.

Az esküdtszék pedig a következőképen alakult meg:

Füredy László, Turóczy Gyula, Szável János, Daday József, Fehérvári Dezső, Szacsвай Ákos, Fleischer Lajos dr., Stern Sándor, Komlós József dr., Léway Zsigmond, Szántó Lajos, Nagy Endre.

Póttagok: Bozsik István és Molnár Lajos.

A bizonyítási eljárás.

Miután az esküdtök a szokásos esküt letették, az elnök a következő kérdéseket intézte a vádlotthoz:

Elnök: Hogy hívják?

Vádlott: Ahrenstein Mihály.

— Hány éves?

— Huszonkettő.

— Vallása?

— Izraelita.

— Foglalkozása?

— Asztalos segéd.

— Hová való?

— Aradi lakos vagyok.

— Milyen iskolát végzett?

— Két normát.

Ezen általános kérdések után felolvassák a vádlevelet, majd az Aradon megjelenő »Ujvilág« című lap ez év április 15-ikén megjelent negyedik számát, amelyekben a két inkriminált cikk foglaltatik.

Az első cikk a lap élén van, a czime »Éhség«, a másik a belső oldalon van, ez »Május 1« címet viseli.

A cikkek felolvasása után az elnök a következő kérdéseket intézte a vádlotthoz:

— Elnök az »Éhség« című cikket Ön irta?

— Vádlott: Nem irtam, én a »Népszavá«-ból vettem át.

— A »Május 1« című cikket Ön irta?

— Ezt én.

— Mi volt az első cikk közzétételével a célja?

— Elvi meggyőződésemet akartam kifejezésre juttatni és összehasonlítást akartam tenni a mai és mult viszonyok között.

— A második cikk írásával mi volt a célja?

— Hogy munkátestvéreim figyelmét felhívjam ezen magasztos ünnepre, a május elsejére.

Ezen kérdések után még az ügyész a következő kérdéseket tette:

Ügyész: Megvolt-e győződve arról, hogy az

galmát. Julcsa ijedten futott ajtót nyitni, nem tudta elképzelni, ki jöhet ily későn. Miklós érkezett haza s midőn a leány örömeben elsikoltá magát, az urnót akarta értesíteni, Miklós nem engedé. — Készítse elő a szobámat a lehető legnagyobb csendben, észrevétel nélkül akarok maradni — mondá.

— Még a nagysága előtt is? — kérdé csodálkozva a leány.

— Igen, mindenki előtt.

Julcsa kora reggel felkereste már a kisasszonyt, hogy az örömhirt a tilalom daczára megvigye, de nem találta őt már szobájában. A kertben lesz bizonyára, gondolá és erre indult, utközben azonban Miklóssal találkozott, természetesen, hogy visszafordult.

Vilma csakugyan ott ült a kert egyik árnyas padján és könnyezve bucsuzott kedves emlékeitől, melyeket, miután többször és ezuttal utoljára megnézett, az ott folyó patakba akart dobni. Miklós egy bokorból nézte őt s szíve megtelt édes megnevezhetlen boldogsággal. Hogyne, mikor a leány most is az ő neki adott rózsáját tartotta hosszan, hosszan ajkainál! Hát mégis szeret — mondá egész hangosan s már akkor mellette is termelt. Vilma nem akart hinni szemeinek . . . a szívéhez kapott s félig ájultan rogyott Miklós karjaiba. Mikor Mezeyné később Vilmáért a kertbe ment, a szomorú sápadt leány helyett viruló, boldog, szerető párt talált.

— Igen anyukám, hálás lennék érte. Itt most úgy sem veszik semmi hasznomat, ha 3—4 órát alszom, teljesen jól fogom magam érezni. Isten önökkel a viszontlátásra — mondá s gyorsan kiment.

Szobájába érve pamlagjára vetette magát és sirt keservesen. Oda volt most már minden reménye; romba dőltek azok az édes ábrándok, az a rózsza szinnel kifestett jövő! Hisz ő gratulált neki eljegyzéséhez, tehát beleegyeztek abba! Mert hogy hozzá kell mennie ahhoz az emberhez, az napuál világosabb, mert már vége a kifogásoknak, melyeket eddig használt. Nevelő anyja gyanakodhatnék s neki nem szabad e gyanut éleszteni. Miklós bizonyára nem szereti őt, különben fölkereste volna még Karsay érkezte előtt. Julcsától tudta, hogy ébren van. A jelen, a jövő, a legsötétebb, a legkétségbeesőbb színben állt előtte. Ezt az életet úgy sem bírom majd elviselni annak az utált embernek az o dalán. De csak már jönne az a jóltevő, az a nyugtot adó halál és szabaditana meg kímáimtól.

Sokáig sirt ilyen kétségbeesítő gondolatok között, míg a jótékony álom lezárta pilláit.

Mire fölébredt, késő estére járt az idő, s az egész házat nagy zavarban találta. Miklósnak egész váratlanul el kellett utaznia, még pedig 3 hónapi időtartamra, hivatali főnöke, ugymond, tanulmányutira küldi Németországba. Mezeyné így két kedvenczet veszít el egyszerre, mert a

uralkodó osztály a munkás osztályt kizsákmányolja?

Vádlott: Én is munkás vagyok s láttam, hogy ha a munkás egy napig nem dolgozik, már éheznie kell.

— Az a meggyőződése, hogy ennek az uralkodó osztály az oka?

— Igen, a pénzosztály!

Az első összecsapás.

Ezután egy kisebbszerű vita támadt.

A védő ugyanis azon kérelmet terjesztette elő, hogy a törvényszék olvastassa fel a Népszavának 1895 évi július hó 25-ikén megjelent számából az „Éhség” című cikket, hogy konstatálni lehessen, miszerint az ott tényleg megjelent. Kéri egyúttal az iratokból azt is konstatáltatni, hogy a lap megjelent összes példányait lefoglalták.

Ezeket mint enyhítő körülményeket kéri konstatáltatni.

A kir. ügyész azt ellenezte, amiért is a törvényszék visszavonult határozat hozatalra s a törvényszék elhatározta, hogy a védő kérelmének, mivel az az ügyviteli szabályokkal nem ellenkezik, helyt ad s így felolvasták a jelzett cikket a Népszavából, majd az aradi rendőrség jelentését arról, hogy a lappéldányokat miként foglalták le.

A vádbeszéd.

Ezután az elnök a bizonyítási eljárást befejezettnek nyilvánította s felkérte az ügyészt, hogy a vádat terjeszse elő, amit az ügyész remek beszédben meg is tett.

Foglalkozik a kir. ügyész a nihilizmus, anarchizmus és a szocializmussal.

Azt fejtegeti, hogy a szocializmus ma már nem az a ideális szocializmus ami régen volt, ma már ez nagyban hasonlít az anarchizmushoz.

Az Ujvilág, e pártnak a lapja bizonyítja ezt legjobban, mert míg az ideális szocializmus az örök békét hangoztatja, addig az Ujvilág folyton izgat a fenntálló társadalmi rend ellen.

Az összes példányok erre vallanak, hiszen nincs olyan száma, amelyet ne kellene iakriminálni.

De az izgatók sem azért működnek, hogy a szegény nép baján segítsenek, hanem csak azért, hogy maguknak anyagi hasznot csináljanak.

Ezt mutatja Várkonyi, aki az ország egy részét fel lázította s míg az izgatásait csinálta, a szegény néptől kizsárolt filléreken magának Pesten palotákat építtetett.

De maga a védő Schwarcz is ezt bizonyítja, akit a saját lapja, az Ujvilág leplezett le a legutolsó számában. S hogy az esküdtek meggyőződhetnek arról, hogy ez igaz, az Ujvilág ezt a példányát becsatolja.

Hosszasan foglalkozik a vádlottal, aki csak két normát végzett s mégis, ha dolgozik, van annyi jövedelme, hogy tisztességesen megélhet.

A vádlott is ál-apostol, hiszen maga beösmerte, hogy ha dolgozik keres, csak ha nem dolgozik akkor nem keres, de akkor nem is kereshet.

Ezután fejtegetve azt, hogy mi van a cikkekben, bizonyítja, hogy mindkét cikkben megvan a 191. § szerinti izgatás vétsége, s ezért kéri a bűnös kimondását.

Kötelesség — mondá — a szocializmus meggátolására orvosságokat keresni, ami legalább egy időre megakasztja a veszedelmet. Két gyógyszer van, az egyik a bűnösökkel szemben nyer alkalmazást, ez a büntetés, a másikat a jókkal szemben lehet alkalmazni, s ez a jólétkonyság.

A védelem.

Az ügyész beszéde után a védő terjesztette elő terjedelmes beszédjét.

Schwarcz József védőt már két ízben halottuk, most is elemében volt.

Egyenkint foglalkozott az ügyész állításának minden pontjával, s mindegyiket megdönteni igyekezett.

Beszédét azzal kezdi, hogy valahányszor a tárgyalásra jön, mindig meg van hatva, mert

a sajtóbírósgot, az esküdtszéket fenséges intézménynek tartja.

El volt készülve — mint mondja — a támadásokra, de arra nem volt, hogy neki kelljen a törvényeket védeni.

Ez mindenütt az ügyész dolga.

Ezután hosszasan foglalkozik a szocializmussal.

A szocializmust megakadályozni nem lehet. Nem egy embernek a gondolata az, hanem egész nemzedékeké, százezreké.

A szocializmus végig vonul az egész történelmen, más elnevezések alatt.

A szocializmus főleg a magyar nép között van elterjedve.

Azt állítja, hogy a szocializmus nem egy az anarchizmussal, mert ott, ahol anarchizmus van, ott nyoma sincs a szocializmusnak s viszont.

Példa erre hazánk. Nálunk egészen 1880-ig volt anarchizmus, s nem volt szocializmus.

A szocializmus csak ezután kezdett terjedni s már 1890-ben nyoma sem volt az anarchizmusnak.

Ők nem akarják a társadalmi rendet felforgatni, csak békés uton akarják a nép jogait megvédeni.

Egyelőre csak az általános titkos választói jogot kéri. Ha a parlamentbe bejutnak, majd békés, alkotmányos uton keresztül viszik azt, amit akarnak.

Végül kéri a védenze felmentését.

Schwarcz mind ezt folyékonyan mondta el, de beszédjét a rossz akustika miatt alig lehetett megérteni, ugyszólván csak minden második szavát lehetett hallani.

A replikák.

A védő beszédjére azután az ügyész felelt röviden. Tagadta a védő állításait, különösen pedig azokat, amelyek a szocializmusról szölkak. Ismételtén kérte a bűnös kimondását.

E beszédre még felelt néhány szót Schwarcz, ami után az elnök összegezve a perbeszédet, feltette a kérdéseket az esküdteknek.

A kérdéseket az ügyész módosítani kérte, amit a törvényszék zárt ülésben el is rendelt.

Az utolsó összecsapás.

Tizenkét óra már elmúlt, amikor az elnök átakarta adni az iratokat az esküdteknek, hogy verdiktjuket meghozzák.

Mielőtt ez megtörtént volna, a kir. ügyész kérte a törvényszéket, hogy két lappéldányt csatoljon az iratokhoz.

A védő ezt ellenezte, mire a törvényszék zárt ülésben kimondotta, hogy e kérelemnek helyt nem ad, mire az ügyész nyomban bejelentette az első és utolsó semmiségi panaszt, amit azonban a tárgyalás befejezése után vissza vont.

A verdikt.

Rövid idő alatt elkészült az esküdtszék verdiktje, amit az esküdtszék elnöke Szacsuay Ákos a következőképen hirdette ki.

1. Az első kérdésre: Az „Éhség” és a „Május 1” cikkben foglaltatik-e osztály elleni izgatás? **7 igen, 5 nem.**

2. A „Május 1” című cikkben van-e osztály elleni izgatás? **7 igen, 5 nem.**

3. Közlője-e az elsőnek a vádlott? **12 igen.**

4. Szerzője-e a második cikknek a vádlott? **12 igen.**

5. Vétkes-e az első cikk közlése által? **7 igen, 5 nem.**

6. Vétkes-e a második cikk írása által? **6 igen, 6 nem.**

Ezen verdikt alapján a törvényszék a vádlottat egy havi államfogházra s öt forint pénzbüntetésre ítélte s mivel ezen ítélet ellen a vádlott nem jelentett be semmiségi panaszt s a kir. ügyész a tárgyalás folyamán tett semmiségi panaszát szintén visszavonta, az ítélet jogerős.

Az elítélt büntetését Szegeden fogja tölteni. A tárgyalás 2 órakor ért véget.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **Udvari gyász. Mária** porosz hercegné született szász-altenburgi hercegnő és szász hercegnő 6 királyi fenségeért mártól, október 13-tól kezdve hat napon át, a néhai Erzsébet királynéért fennálló udvari gyászszal egyidejűleg legfelsőbb rendeletre gyász fog viseltetni.

* **A város nagy napja.** Gyenge tárgysorozat kerül ma a városi közgyűlés elé; az eldöntés alá kerülő ügyek legtöbbje kisebb jelentőségű. A fontosabb dolgokban, mint pl. a Rimanóczy Kálmán indítványa a városi bérházak eladása és árucsarnokok felállítása iránt, érdemleges határozatot nem hoznak. Egyetlen tárgynál lesz élénk, zajos vita bizonyára. Ez a Bertsey György interpellációjára adott válasz tárgyalása, a szeszfogyasztási adó bérletéből korábban történt 68,000 frt elengedése.

* **Adakozások a királyné szobrára.** Legutóbbi kimutatásunk szerint eddigi összes gyűjtésünk Erzsébet királyné szobrára 79 frt 38 kr. Ujabbban a *furtai r. koth. népiskola növendékei* adtak össze 49 krt, s így összesen 79 frt 87 kr lesz letétben a N.-várad Takarékpénztárnál.

Dr. Kazay indítványa. A várad-olaszi temetőben, közvetlenül a bejáró temető kapu mellé épített bonczház ügyében a Szokoly Tamás és társai által beadott felebbezés már fel lett küldve a belügyminiszterhez határozathozatal végett. Mivel az emésztő gödör ásása közben teljesen bebizonyult, miszerint az épület helyén még alig 10—12 éves sirok vannak, Szokoly Tamás és a többi felebbezők nem hagyják abban a dolgot, hanem felmennek a miniszteriumhoz igazuk végett. — Különben, mint értesülünk, dr. Kazay Kálmán törvényhatósági tag indítványt adott be Nagyvárad város törvényhatóságához, a melyben közegészségi szempontból kifogásolja a bonczházat a főbejárat közvetlen közelében. Részletesen kimutatja annak hátrányait. Indítványozza, hogy a bonczházat távolabb, alkalmas helyre építtesse a város.

* **A kereskedelmi iskola segélyezése.** A nagyvárad felső kereskedelmi iskola az új tulajdonos: a kereskedelmi Csarnok felügyelete alatt szépen működik s az új tanári-kar teljes buzgalommal igyekszik a tanintézet jóhírnevének öregbítésén. A Csarnok bőkezűségéből az eddigi tandíjmentes helyek számát még növelni fogják s a kedvezményt kiváló szorgalmat és előmenetelt tanusító növendékeknek adományozzák. — Nagyvárad város törvényhatósága a kereskedelmi tanonciskola segélyezése című évenként 3000 kor. segélyben részesítette. A Csarnok elnöksége kérelmet intézett a törvényhatóságához, a melyben ezen városi segélyt a jövőre is kéri a tanintézet részére.

* **Az örökkétartó gyász.** A közgyűlés által kimondott 30 napi gyász letelt, de a szívekben örökké ott marad a fájdalom, a bánat Erzsébet királynénk elhunyna felett. A hadsereg tisztikara még 60 napig viseli a gyász külső jelvényét. A városban egyik-másik házról bevonták a fekete lobogókat, azonban igen sok helyen még tovább is kint hagyják, míg elpusztítja az idő, jelül, hogy fájó lélekkel gondolunk b. e. szeretett királynénkra, a magyar nemzet Nagyszonyára.

* **Békésvármegye közgyűlése.** Békésvármegye f. hó 11-én tartotta dr. Lukács György elnöklété alatt rendes közgyűlést, amelynek kiemelkedő mozzanata volt a gróf Széchenyi István és Kossuth Lajos arczképeinek leleplezése a napirend előtt. Az ünnepi beszédet

Dr. **Fábrý** Sándor alispán tartotta, melyben gyönyörűen méltatta a két nagy férfiúnak elévülhetlen érdemeit a haza érdekei körül. A beszéd végén lehullott a lepel a képekről, melyek Deák Ferencz képének jobb és bal oldalán vannak elhelyezve a gyűlés teremben, s a két nagy férfit életnagyságban tüntetik fel művészi kivitelben, remek antik művű arany rámba foglalva. A képek Szobonya Mihály festőknek művészi ecsetét dicsérik.

Ugyanezen gyűlésen elhatározta a vármegye közönsége, hogy a közkórház kibővítésére száz ezer forintos kölcsönt vesz fel öt évre, melynek évi törlesztését a kórházi ápolási díjak fogják fedezni.

Továbbá szabályrendeletet alkotott a gazdasági munkások és napszámosok segélyalapjáról. Ennek értelmében minden községben segélyalap létesítendő, melyről az önhibájokon kívül segélyre szorult munkások, s a munkások által alakított segély egyletek támogathatók legyenek. A segélyezés három féle: 1. külön 3%-os kamattal, 2. kölcsön kamattal nélkül, 3. segély visszatérítés kötelezettsége nélkül. A kölcsönösszeg nő, de családtalan munkásnál 100, családos munkásnál 200 koronáig terjedhet. Ez intézkedésével a vármegye közönsége nagyban hozzájárult a socialismus okozta sebek orvoslásához.

* Fogyasztási szövetkezet Nagyváradon.

A nagyvárad-i tisztviselők önszegély és takarékos egyesületében pendítették meg az eszmét egy fogyasztási szövetkezet létesítése iránt. A mozgalom élén városunk legelőkelőbb férfiai állanak s mint értesülünk, a kibocsátott aláírási íveken annyian jelentkeztek már is belépésre, hogy a szövetkezet mihamarább megalakítható lesz.

* **Uj iparvasut.** A bihari faipar és mészégető részvénytársaság mind beljebb hatol a Dobrest környékén levő ősi királyerdőbe s értékesíti, kiaknázza az eddig értéktelenül heverő sok értékű anyagot. Az üzem terjedésével az iparvasutat is mind beljebb kell vinnie a rengetegbe. Most ismét építeni fognak az iparvasúthoz egy új vonalat s ennek ma lesz a közigazgatási bejárása. **Szunyogh** Péter alispán elutazott Dobrestre, hogy a bejárásnál jelen legyen.

* **A királyné szobrára.** Az a nagy országos mozgalom, mely az elhunyt drága királyné emlékét ércben vagy márványban megörökíteni akarja, a m. kir. államvasutak tisztviselői között sem maradt viszhang nélkül. A nagyvárad-i vasutállomások személyzete szintén tekintélyes összeget adott e célra. Remélik, hogy az államvasutak teljes személyzetének a gyűjtése meg fogja haladni a 15,000 forintot.

* **Összemarta a veszett eb.** A napokban Kerpenyét és Vaskóh községek között egy veszettnek látszó gyanús eb kóborgott s gyermekeket és állatokat összemart. Űzőbe vette a lakosság, de nem tudták lebukózní. Vaskóhn egy Benye Sándor nevű 9 éves fiut mart össze, a lábán sok sebet ejtve, míg Kerpenyén Farakas Péter nevű 7 éves gyermek karját harapta meg, mély sebet ejtve rajta. A hatóság azonnal intézkedett, hogy a két szegény gyermeket fel szállítsák a budapesti Högyes-féle intézetbe.

* **Csökmői nevezetességek.** Csökmő biharmegyei községben, mely tudvalevőleg sárkányá révén tart számot arra, hogy neve mindenki friss emlékezetében legyen, lakik **Kovács** Péter foltozó szabó, ki korlátlan ura házanépének, a műhelyt is beleértve. Történt pedig, hogy **Szücs** István tanonczta a szomszédkertben motoszkált, de rajtacsipetett s ezután a tragoedia culminatio-ja a rettenetes mester előtt ment végbe, a ki elővett a padlásról egy rozsdás vaspereczes lánczot, (talán családi reliquia), amelyet még a híes nevezetes Ráday gróf kormánybiztos huzatott a szegedi csillagbörtön lakóira s ezt kulcsolta a szepegő inas két lábászárára. Arról azonban szó sem volt, hogy a lánczra vert tanoncz bezárva legyen, hanem mintha mi sem történt volna, a lánczot maga után huzva dolgoztatott egyet-mást az udvaron. Sőt a mindenható mester jókor reggel vizért is elküldte

a faluba tanonczát lánczostól s így tudott megszabadulni keserves helyzetéből. **Szücs** Istvánnak ugyanis első tette volt, mikor az utcára ért, hogy a korszót a kapufélfához csapja s aztán egy láncszemet kettéválasztva, (sokat jelenlően csak sodronnyal volt azon helyen összekötve a két szabad láncszem) a lánczok végeit a két kezébe fogta s így állított be a berettyó-ujfalusi szolgabírószághoz, a hol ugyancsak megnézték a lánczos jövevényt. A kényelmetlen pereczeket persze azonnal laktossal kinyittatták s így eresztették szabadon az egészen elfáradt fiut s most **Kovács** Péter urat fogják felelősségre vonni a drákói ítéletért.

* **III. Béla király temetése.** A budavári Mátyás-templomban serényen tartanak az előkészületek az Árpád-házi királyi pár temetésére, III. Béla király és felesége, antiochiai Anna csonterekljét a minap hármáladába, illetőleg koporsóba tették. A legbelső fából, a középső üvegből és a külső rézből való. Az erekljét ideiglenesen egyik kápolnába őrzik. A gyász ünnep napján, október 21-én, az egész művészi márvány-szarkofágba helyezik, a melyet most állítanak be a templom északi kápolnájába. A gyásznap végleges programját most állítja egybe a miniszterelnökség, míg az ünnep egyházi részét és a szertartás módzatait a hercegeprimás állapítja meg.

* **A temető-őr lakása.** A nagyvárad-olaszi temetőben már annyira rozoga a temető-őr lakása, hogy a városnak gondoskodni kell megfelelő épületről. Az új temető szabályrendelet szerint a város a sírásó segédek részére is kötelees lakást adni s így építeni mindenképen kell ebben a temetőben, csak az a kérdés, hogy a mostani ház kibírja-e a tatarozást, vagy ezt is újból kell emelni. Ma a gazdasági tanácsos és a főmérnök megvizsgálják az épületet s az eredményhez képest teszik meg javaslatukat az építés, illetve tatarozásra nézve.

* **Visszalépett az ajánlattól.** A hirdetési táblák bérletének kérdése már hónapok óta vár eldöntésre. Két pályázó versenyzett eddig a bérletért. Az eddigi bérlet: **Silbermann** Ignác és **Rákos** Vilmos kereskedő. Ez utóbbi hirdetési oszlopok felállítását tervezte, ha a bérletet megnyeri. Ajánlatában magasabb összeget ígért, mint konkurense, azonban az általa szedendő díjak is magasabb összegekben vannak tervezve. A városi tanács ennek figyelembe vételével, a Silbermann Ignác ajánlatát fogja elfogadásra ajánlani. — **Rákos** Vilmos tegnap ajánlatát visszavonta és az általa letett óvadékot is felvette a városi pénztárból. Így a mai közgyűlésen csak a Silbermann Ignác ajánlata kerül a zöld asztalra.

* **Mennyibe kerül a Kossuth Lajos-utca?** Az általános városrendezés körül felmerült kiadások között, a Kossuth Lajos-utca szabályozása áll az első helyen. Az utca kiszélesítésére csupán négy házhely kisajátítása vált szükségessé s ez a maga kicsiségében nem kevesebb, mint 2.223.260 forint 39 krba került. A Dréher palotáért 2.048.719 frt 76 kr, a Fischer-féle házért 53.675 frt 49 kr, a Morlinért 33.023 frt 91 kr, a Gebhardért 45.630 frt 28 kr, a Késmárky és Illés-féle telekért pedig 42.245 forintot fizettek. A közmunkák tanácsa értesítette a fővárost, hogy a Késmárky és Illés-féle kisajátítást jóváhagyta a belügyminiszter s a kártalanítási ár még ez évben kifizetendő. A Dréher palotát már a legközelebb áruba bocsájtják a vételár szerint.

* **A zsiráf és a harmas-szövetég.** A közel multban lefolyt szudáni háboruk alkalmából érdekes megemlíteni azt a nevezetes viszonyt, a mely a harmas-szövetég és a zsiráf között fennáll. Mikor pár év előtt a chartumi máhdi embertelen hordái dulni kezdettek és a Felső-Nilus vidékén üzött virágzó kereskedelmet tönkretették, az európai piacok kettős veszteséget szenvedtek. A zsiráfszállítás az állatkeretek számára és a gummi-arabicum küldemények a drogúisták szükségletének fedezésére teljesen megszűnt. Erre óriási hausse indult meg e két árura, úgy, hogy beszerezzék őket. A gummi-arabichummal könnyen ment a dolog, mert igazi nilusi akácok helyett

más akácokból csurgatták ki s csak a minőség lett valamivel gyengébb. Nem úgy a karcu zsiráfokkal. Szaporitnak ugyan az európai állatkeretekben is, de nagyon lassan s ez korántsem elensúlyozza a pusztulás mértékét, mert nagyon érzékenyek a légköri változások iránt. Schönbrunnban a tüdővész elkezdett köztük pusztítani, egymás után rogytak össze s kinos vonaglások közt multak ki. Ujakat még drága pénzen sem lehetett Szudánból hozatni. Váratlanul szűnt meg aztán ez a zsiráfokban szűkülő állapot. Menelik király ugyanis megengedte, hogy Abessziniából szállítsanak Európába zsiráfokat, de csak azokba az államokba, a melyek Olaszországgal nincsenek összeköttetésben. Természetesen épen ezek a nagyhatalmasságok nem vették tudomásul azt a felségnyilatkozatot, a melynek éle a legyőzött Olaszország ellen irányul. Menelik bosszuságában messzemenő megtorló eszközökhöz nyult. Szigoruan megtiltotta a zsiráfok szállítását a harmas-szövetég országaiban. A súlyos büntetések, a melyeket a tilalom megszegőire szabott, elvették a reménységet attól, hogy Schönbrunnban rövidesen pótolni lehessen az elpusztult állatokat.

* **A három Lengyel.** Rut kis hecczet rögtönöztek Lengyel-ék: Sándor, Lajos és József, Sályi községben. Ünnep delután lévén a három Lengyel testvér részegen törtetett végig a falun. Ez még nem lett volna olyan mérhetetlen nagy hiba, hanem Lengyelék még más dolgokat is elkövettek, ami a kint ülő falusi népet mebotránkoztatta s ezért **Roskovits** Béla községi jegyző rendre intette őket, amire mérhetetlen nagy dühbe jött a három s nem átalották mindenkivel összeverekedni, aki csak lefülelésükre sietett. Egész listája van azoknak, kiken a hős három testi sértést követett el s számlálhatatlanok a kifejezések, melyekkel a körülállók becsületében gázoltak. Lengyel-ék a tenkei járásbírószághoz előtt fognak leszámolni tetteikért.

* **Pénzhamisítás kicsiben.** Kis Ferenczné sz. Kerekes Erzsébet komédiailakos sokkal jobb módját találta fel a pénzcsinálásnak, mint az egyszeri csizmadia. Mestersége pedig, melylyel a pénzcsinálást hosszabb időn keresztül üzte, abban állott, hogy a két filléres bronz pénzt választó vízbe dobta, így nikkelt szint kapott, a fillérekkel azután vásáron, boltokban igen jól védő üzleteket csinált. Mestersége felfedezett s a csendőrség az összes műszereket egy választó-vizesüveg képében elkobozta.

* **Óriási mozdony.** Most kiserleveznek Grant-hamban (Anglia) egy új óriási mozdonyt, mely a Great Northern vasutnak doncasteri műhelyeiben épült. Sulya 100 angol tonna; van 10 kereke, melyek közül négy össze van kapcsolva, a hajtó kerekek átmérője két méter. A mozdony hossza a szerkocsival együtt több mint 17 méter. Jelenleg ez a legnagyobb mozdony Angliában és talán az egész világon.

* **Meglopták a vonaton.** Kellemetlen incidens érte tegnap éjszaka az egyik bécsi nagy cég egyik utazóját **Dreborenstein** Mórt. A nevezett úgynök egyedül utazott Budapestről egy szakaszban s elaludt. Mikor Nagyváradra érkezett a vonat, felébredt s észre vette, hogy utazó bőröndje, amiben a mintái voltak, eltűnt. A káros jelentést tett az esetről s a várad-i rendőrség meg is indította a nyomozást, azonban eddig a legkisebb nyom sincsen, amelyen el lehet indulni. A legérdekesebb a dologban az, hogy mivel az úgynök tovább utazott, azt sem lehet tudni, hogy mi volt a bőröndben s ez a nyomozást nagyon megnehezíti.

* **S. Annatelli,** akinek eddigi bűvész produkciói mindig hálás publikumra talált, közkívánatra még két előadást tart. Vasárnap e hó 16-ikán délután fél négy órakor gyermek előadást és este fél nyolc órakor nagy disz előadást. Mindkét előadás fél helyárak mellett tartatik.

* **Uj mentőöv.** A Hastings melletti öbölben új rendszerű mentőövekkel igen érdekes kísérleteket végeztek. Ezen új mentőövek kanavász vagy vitorlavászon övből és ehez erősített levegővel töltött 4 gummitáskából állnak. Hogy ezen utóbbiakat sérüléstől megóvjuk, védőköpenyvel van az egész öv borítva. Használatkor az öv körül csatolják és a táskákat, melyek egymással kekeny csövek segítségével vannak összekapcsolva, egy gummicső segélyé-

vel levegővel megtöltjük. A kísérleteknél kiderült, hogy ilyen mentőv a teljesen kimerült embert is függélyes állásban megtartani képes és teljesen lehetlenné teszi, hogy fejével a víz alá kerüljön; azonkívül ezen öv' uszás közben nem képez akadályt.

* **Elég az iskolából.** A felsőbb leány hazajön: — Na, mama, tul vagyok az idei vizsgákon. De jövő évre még egy sereg nehéz tantárgy vár reám: pszichologia, fiziologia, biologia . . .

Az anya elszántan szól:

— Elég volt leányom; hozzám kerülsz most iskolába; jobb lesz neked a főzologia, mosolologia, leporologia és horgologia . . . Fogd csak a köte nyedet!

IRODALOM.

A mi királynénk. Ily czimen kaptunk egy gyászkeretbe foglalt kis kötetet. Szerzője *Bön-gérfi János*. A szerző a magyar nép és ifjuság számára akarja Erzsébet királyné életrajzát megírni s e czélből kötete felöleli a nagy királyné életének minden történeti és mulatságos epizódját, melyek olvasása igen alkalmas arra, hogy átmenjenek a nép gondolkodásába s tiszta képe legyen népünk szívében Erzsébetnek, a magyarok királynéjának. A kötet ára 20 kr, megjelent Nagel Ottó kiadásában Budapest. A kiadó minden eladott példány árából 2 krt a királyné szobrára ad.

Előfizetési felhívás.

Az új negyedév kezdetén bizalommal fordulunk ismét előfizetőinkhez. Támogatásuk által vált lehetővé, hogy lapunk erős pozíciót foglalt, megizmosodott és jövője teljesen biztosítva lett.

Függetlenségünket így minden irányban fentarthatjuk.

Vezércikkeinkben pártpolitikát nem üzünk. Pártot is csak egyet ismerünk, a magyarság pártját, politikát is egyet istápolunk, a magyar faj szupremacziójának politikáját, mit eszmével, vagy fajjal szemben, alkuvást nem ismerve, nagyképu jelszavaktól el nem vakitva, erőnkhez képest igyekszünk diadalra vinni.

Hazafias köteleességtudásunkból ered aztán, hogy féltékenyen megőrizzük azt az alapot, melyre Szent István helyezte fajunk és országunk jövőjét, a kereszténységet, mely ellen semmi támadást meg nem engedünk — el nem felejtünk.

Tárczarovatunkban csak eredeti, vagy nagy tekintélyü külföldi folyóiratokból fordított dolgokat közlünk, más lapok dolgaira nem szorulunk.

Társadalmi cikkeink a mezőgazdák és a kisipar ügyeivel, illetve sajnós, pusztulása okaival foglalkoznak és ezek számára a legmesszebb menő védelmet követeljük, bármilyen népszerűtlenség is ezek az eszmék bizonyos klikkek előtt.

Gazdasági cikkeinket egyik előkelő gazdasági tanintézet tanárai írják.

Hir szolgáltatunkat kitünő erők látják el s e rovatban amint nem bolygatjuk szenzáció vadászattól a családok beléletét, úgy

nem hallgatunk el semmit, ami a közérdek javára válik, bárkinek is legyen az kellemetlen.

Távirati rovatunkat nagy áldozattal tettük olyanná, amely bármely más vidéki lappal kiállja a versenyt.

Programmunk majd minden pontja a divatos jelszók és hatalmon ülő klikkek érdekeivel áll ellentétben s csak természetes, hogy nehéz küzdés árán és előfizetőink támogatása révén jutottunk oda, hogy végre hódítottunk annyi tért, melyen szilárdan megvethettük a lábainkat s befolyásra tettünk szert a társadalomban.

Ez tulajdonképpen csak az alapvető munka, hogy tovább is, nagyobb tert hódíthassunk a klikk érdekek elleni küzdelemben, hogy nagyobb erővel léphessünk sorompóba a pusztuló közép- és iparos-osztály érdekeiért, ebben kérjük előfizetőink támogatását.

Lapunk előfizetési ára a régi, kisebb, mint a vidéki laptársainké.

Az előfizetési árak a következők:

Helyben kiadóhiv.-ből átvéve:	Helyben házhoz hordva:
Egy évre 8 forint.	Egy évre 10 forint.
Negyed évre 2 forint.	Negyed évre 2 frt 50.

Vidékre:

Egy évre 12 forint. | Negyed évre 3 forint.

A „TISZANTUL“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

EGYESÜLETEK.

Az országos díjnok-egyesület ügyei. Az országos díjnok-egyesület és nyugdíjintézet módosított alapszabályai ellenében emelt panaszok ügyében, a VI. kerületi előjáróság megtartotta a vizsgálatot. Az előjáróság a panaszokat alig nélkülözőnek találta s kéri a tanácsot, hogy a belügyminiszternél az egyesület módosított alapszabályainak jóváhagyását javasolja, a benyújtott panaszok elutasítása mellett.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMO.

Németből: *Gusztáv.*

36

Átmentem a másik szobába. Konstantin most is egyforma merevségben feküdt, bezárt szemekkel. Visszasiettem, hívtam a hercegnőt. Az ajtónál megállott, fejét bedugta, úgy nézett be.

A függőnyt egy kicsit félre huztam, hogy a fény a beteg arczára essék, aztán lassan visszaengedtem, kimentünk.

— Igazi vértanu fejl — szólta a hercegnő megindultan. — Oh ez a gonosz világ! — öklöbe szoritotta kezét.

— Köszönöm Miklós! Hivja Tatianat, majd levezet.

A leány jött, levezette a hercegnőt, ki köszönt és távozott.

Másnap ismét eljött, de a kis Ninát is magával hozta. A gyermeket többé nem lehetett visszatartani, nem hitt senkinek sem; aggódott anyjáért, azt hitte, hogy meghalt és ezt titkolják előtte.

Látni akarta anyját, bármit is mondtak neki. A hercegnő végre beleegyezett, miután a kis Nina megígérte, hogy okosan viseli magát.

Milyen megható jelenet volt, a mint a kis áldott teremtes megállott a betegszoba félig

kinyílt ajtajában. Könyvek peregtek az arczán, ajkain halkán susogtak:

— Oh anyám! édes kis anyám!

Közelebb, közelebb ment, megragadta anyja kezét, könyeivel, csókjaival árasztotta el.

XIV. FEJEZET.

A bárónő felgyógyult. Talán az őszön természete segítette . . . a vágy, hogy még egyszer meglássa azt a sápadt arcot, hogy újra ápolhassa betegét — a jó Isten tudja. Mikor meglátta, elfeledte férjét, elfeledkezett gyermekéről. Milyen forrón — kimondhatlanul kellett szeretnie.

Hogy is lehetett, hogy ilyen körülmények között bele egyezett az elválásba.

Ez első férje . . . a kis Nina az ő gyermeke, az az ő atyja. — Évek hosszu során el voltak választva, itt kellett találkozniok . . . talán a véletlen hozta össze őket, talán a jó Isten — de miért — mi czélből? Árnyakhoz hasonlóan találta a bárónő első férjét, hogy a másikat is vele együtt elveszítse.

Borzaszó — — megmagyarázhatlan történet.

Ez volt a hercegnővel kimeríthetetlen szomorú tárgyunk a beszélgetésre. Bármit gondoltunk, bármit mondtunk, a végeredmény mindég az volt, hogy az Ur utai kifürkészhetlennek.

Minden szenvedés Istenhez vezet — mikor már értelmünk felmondja a szolgálatot, az ő mindenhatósága előtt alázattal meghajoltunk, feltaláltuk őt.

Már említettem, hogy a mióta kiderült, hogy az a szegény amerikai bárónő első férje, a bárón leirhatatlan változás állott be.

Az a fenyegető sötét vonás eltűnt homlokáról, eddig nagyon is tartzkodó volt, most közlékenyebb lett. De azért úgy tetszett mintha mindég mondani akarna valamit, mintha valami nyomná a szívét, ajkára jó a szó, csak vissza szoritja.

Neje gyakran bejött, de hozzá is keveset szólt. Megfogta kezét, ránézett és csak ennyit mormolt: »Szegény Malenia — szegérry aszszony!«

Egyik reggel, mikor beléptem, felült, kérdezte, hogy micsoda nap van. Vasárnap volt.

A harangok megszólaltak, figyelt.

— Kérem, huzza szét a függőnyöket.

Megtettem, a nap éppen ágyára süttött. Kezeit összetette, szemeit lehunyta, egy ideig halottként feküdt.

— Almodtam — kezdte — az égben voltam — — meghaltam.

Hosszu történet — — nem tudnám elmondani, a beszéd nehezemre esik — — itt mintha késsel szurkálnának . . . Szeretném látni gyermekem. Bagdanoff, — mondja meg nőmnek, hozza ide a kis Ninát.

Fájdalmasan sóhajtott, szemeit behunyta. Kimentem, a báró óhajlását közöltem a bárónővel.

Mikor a kis leány belépett, a doktort is behívatta. A leányka leült ágyára, rózsás ujjával a báró kezéu játszott és kedvesen fecsgett.

Kérte atyját, hogy gyógyuljon meg, hiszen mindnyájan olyan nagyon szeretik. Mikor mi beléptünk, csend lett. A báró intett, hogy menjünk közelebb. — Fel akart ülni.

— Most menj Ninuskám anyácskához, — szólta, a gyermek után nézett. Azután felénk fordult.

— Uraim önökhöz kérésem volna — szólta felindulva. — Mielőtt az élettől távoznám, szeretném leírni utolsó akaratomat, végrendeletet csinálók . . . kérem az írószereket.

Mindent oda vittem és néhány perczig csak a toll perczegése hallatszott a szobában.

— Még egyszer elolvasta, amit irt, az után ide adta.

— Bagdanoff! olvassa.

— Ez utolsó akaratom: Végrendeletem, mely Rigában van letéve, ezennel semmisnek nyilvánítom. A következőket rendelem:

1. Elhalt nővérem gyermekei kapják Zamezieskot, mindegyik egyenkint 20000 rubelt készpénzben.

TÁVIRATOK.

A királyné aradi szobra.

Arad, okt. 12. (Saját tudósítónk táv.)
A sajtó kezdeményezésére az aradi közönség Erzsébet királynénak Aradon egy külön szobrot akar állíttatni s e célra a gyűjtések már meg is indultak. A közönséget különösen az buzdította erre, hogy az országos szobor alap már megfelelő nagyságúvá nőtte ki magát s így teljesen nélkülözheti az Aradról befolyó összegeket, melyek így egy Aradon emelendő szoborra lesznek fordítva.

Az osztrák-magyar hadsereg generalissimusa.

Bécs, október 12. (Saját tud. táv.)
Beck báró vezérkari főnök a közös hadsereg generalissimusa lesz. Utódjaként Fiedler lemergi hadtestparancsnokot emlegetik.

Hegyi Aranka és a Népszínház.

Budapest, október 12. (Saj. tud. táv.)
Hegyi Aranka váratlanul aláírta a Népszínházzal való szerződését újabb négy évre. Az ünnepelt művésznőnek vasárnap már a magyar színházban kellett volna fellépnie. Többen Hegyi Aranka ezen hirtelen visszalépését előre kicsinált dolognak tartják.

Az aradi polgári takarékpénztár válsága.

Arad, okt. 12. (Saját tudósítónk távirata.)
A polgári takarékpénztár a bukás szélén áll, válságát az idézte elő, hogy a *Krivány* esetével kapcsolatosan azt híresztelték, hogy ott *félmillió sikkasztás fordult elő*; mely hír hazug volta mellett is a betevők megrohanták a pénztárt és a több százezer forintot ki is fizettek; újabb hitelt azonban az intézet általános bizalmatlanságból folyólag nem kaphatott.

Másik oka a válságnak az volt, hogy ingatlanokra másodhelyen való betéltáblázásra tulthitelt nyújtottak, a mely hitel most nem értékesíthető és a központi szállóba épített összeg és nagyobb folyószámlakövetelések az üzemi rendes folyását megakasztották. Hozzá járult még ezekhez az a körülmény, hogy *Mandl* bécsi eszkomptör az intézetnek a hitelt megtagadta.

Az igazgatóságot még azzal is *vádolják*, hogy ingatlanokra tulthitelt nyújtott, a mivel lehetővé tette egy konzorciumnak, a melyben igazgatósági tagok is voltak, a vásárolt latifundiumok haszonhajtó parcellázás által való másodlagosítását. A négy helyi pénzügyi intézet megkísérelte az aradi piac érdekében segíteni és a tárgyalásra a pesti hazai takarékpénztár Senneller igazgatót is leküldötte. A helyi pénzügyi intézetek a likvidáció keresztülvételére vállalkoztak és az igazgatók, valamint a részvényesek biztosításul 120.000 frtot írtak alá.

Ha a likvidáció sikerül, a részvénytőke nagy része megmenthető lesz, míg a betétek és a hitelezők követelése nem is forog veszedelemben. A takarékpénztár három milliónyi záloglevél alapja teljesen rendben van s ennek kezelése korrekt és törvényszerű. A hitelezőkkel az alkudozások folyamatban vannak. Az igazgatók közül többen lemondtak. Az intézet részvényeit nem veszik. A város által a taka-

rékpenztárba betett 183.000 frt elvesztését is féltik.

A pesti hazai takarékpénztárhoz több pesti bank is csatlakozott, melyek megnyerésére a válságba jutott bank igazgatói a fővárosba utaztak. Meggyőzés létrehozása sikerül s így a takarékpénztár válsága a fővárosi bankok garanciája mellett valószínű, hogy elmarad.

A német császár utazása.

Potsdam, október 12. A német császári pár tegnap este kíséretével Kamenzbe utazott. (Magy. Táv. Ir.)

Budapest, október 12. (Saj. tud. táv.)
A császár podgyászát és lovait Berlinből Magyarországon keresztül szállítják Konstantinápolyba. A héten már két gyorsvonat vitt háts-paripákat Budapesten át Törökországba. Tegnap hajnalban pedig a keleti expressz-vonathoz külön kocsi volt csatolva. Ezen volt a német császár podgyásza utiladákban. A podgyász kíséretében a berlini udvari személyzet több tagja utazott Konstantinápolyba.

Budapest, okt. 12. (Saját tud. táv.)
A német császári pár az előre meghatározott utirány szerint Bécsen át Velenczébe érkezett s innen indult hajón Konstantinápolyba. A császárt a velencei állomásnál a velencei patriárka fogadta, a ki a Vatikánból nyert megbízatásához képest őt felvilágosította a pápának a francziákhoz való magatartásáról.

Luccheni a törvényszék előtt.

Budapest, okt. 12. (Saj. tud. táv.)
A genfi főtörvényszék a vizsgálatot a királyné gyilkos Luccheni felett teljesen befejezte s a bűnügy tárgyalásának napjával november hó 3-át tüzte ki.

A bajai anarchista.

Baja, okt. 12. (Saját tud. táv.)
Licsán János ottani fuvaros embert, mivel Luccheni tettét nagyban dicsérte a körülötte ácsorgó nép előtt, elfogták s óriási népcsődulet közt tették őrizet alá.

Természettudományi írók kongresszusa.

London, október 12. Tegnap este a Metropol-fogadóban lakoma volt a természettudományi írók nemzetközi kongresszusának külföldi tagjai tiszteletére. A külföldi képviselői, köztük Boltzmann és Weiss osztrák, továbbá Hellely (?) és Danka magyar tanárok, lelkes fogadtatásban részesültek. Weiss tanár pohárköszöntőt mondott a tanácskozás sikerére. (Magy. Táv. Ir.)

A Dreyfus-ügy.

Páris, október 12. A »Gaulois« az eddig nyilvánosságra került hírekkel szemben határozottan állítja, hogy a legutóbbi minisztertanács nem foglalkozott Picquard ügyével. Gast, Picquart-nak unokaöccse, tegnap engedelmet kapott Picquard meglátogatására; ellenben Labori, aki megújította azt a kérelmet, hogy Picquart-tal beszélhessen, az »Aurore« jelentése szerint kérelmére még nem kapott választ. (Magy. Táv. Ir.)

Budapest, október 12. (Saj. tud. táv.)
A francia kormány Angliától a London-

ban időző Walsin Esterházy letartóztatását és kiadatását fogja követelni. A francia kormány már régen nem jó szemmel nézi Esterházy-nak a külföldön való áskálódását s piszkolódását, melyek igen alkalmasok arra, hogy Franciaország és hadseregének tekintélyét a külföld előtt lealacsonyítsák s elhatározására ez ok vezette rá.

A párisi sztrájk.

Páris, október 12. A lapok bizonyosra veszik, hogy a községi munkáknak házi kezelésbe való átvétele jótékony hatású lesz. A munka folytatása érdekében megindult mozgalom egyre terjed. Némely munkahelyeken több munkást vettek föl, mint a mennyit a sztrájk előtt foglalkoztattak. A »Journal« megjegyzi, hogy tegnap több helyen dolgoztak, anélkül, hogy a dolgozó munkások a katonaság oltalmára szorultak volna. Pacard, az 1900-iki kiállítás biztosa azt mondja, hogy a sztrájk még nem veszélyezteti a kiállítási munkálatokat. A »Figaro« szerint a vasúti alkalmazottak vonakodnak felvilágosítást adni arról, hogy fognak-e sztrájkolni, de a vidékről érkező válaszok, úgy látszik, nem kedvezők a sztrájkhoz való csatlakozás tekintetében. Az ácsok tegnap este tartott gyűlésükön elhatározták, hogy nem csatlakoznak az általános sztrájkhoz. (Magy. Táv. Ir.)

Argentina új kormánya.

Buenos-Ayres, október 12. Rosa tábornok, az új köztársasági elnök, ma foglalja el hivatalát. A minisztériumot újjáalakították. A pénzügyi tárcazt Rosa, a külügyit Alcosta vette át. (Magy. Táv. Ir.)

Szudán.

Páris, okt. 12. A »Libre Parole« jelentése, szerint Marchand már megkapta Delcassé külügyminiszternek azt a távirati felszólítását, hogy tegyen jelentést a helyzetről. A jelentést négy-öt nap múlva várják. (Magy. Táv. Irod.)

Dél-Afrikából.

London, október 12. A »Times«-nek jelentik Fokvárosból tegnapi kelettel: A parlament elnapolta üléseit, anélkül, hogy a kormány nyilatkozott volna. Azt hisszük, hogy az ellenzék néhány tagja most már támogatni fogja a minisztériumot. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

A rétek téli és tavaszi javítása. Régi szabály, melyet azonban még mindig nem követnek általánosan, hogy a trágyát, különösen pedig a compostot, ganajt, gipszet, kálisót, meszet, hamut stb. télen át vagy lehetőleg kora tavasszal kell a rétekre felhordani, hogy azt a hóle bemossa a talajba. Ha kísérletet teszünk s ugyanazon rétnak felerészét tavasszal trágyázzuk meg istálló trágyával és hamuval, meggyőződhetünk a nagyon is különböző hatásról, mely már a legereblyézéssel észrevehető, mert míg a télen trágyázott részletről csak szalmát hozott le a gereblye, a tavasszal trágyázott részletről sok, még el nem korhadt ganaj részletet is hozott le. Igaz ugyan, hogy a kaszálásig ezek is elkorhadnak, hatásuk azonban még nem olyan, mint ha idejében elkorhadtak volna, amit úgy a széna, mint a sarjukaszálás eredménye határozottan bizonyítani fog. Az az állítás tehát, hogy a késői trágyázás folytán mutatkozó kevesebb széna mennyiségét a több

sarju fogja pótolni, határozottan téves. Nagyon hibás azon eljárás, melyet itt-ott a felvidéken követnek, hogy az egész istállótrágyát kihordják a rétekre, a visszamaradó szalmát tavasszal összegereblyézik, hogy ismét alomként használhassák. Általános szabálynak tekintendő, hogy első sorban a szántóföldeket kell bőven ellátni trágyával s csak azon felülmaradó részletet kell a rétekre hordani; ide kell azonban hordani a trágyalevel, árnyékszéktrágyát, a composztot, gipszet, márgát, tőzeget, utcai kotradékot stb. és pedig lehetőleg felváltva az egyik évben istállótrágyát, a másik évben a jelzett hulladékokat. Ügyelni kell különben arra is, hogy trágyalevet, vagy árnyékszéki ürüléket ne alkalmazzunk igen gyakran a rétekre, mert igen gyakori alkalmazásukra a finomabb fűfélék kivesznek, a durvábbak is nagyon elkörosodnak. A trágyalevel és árnyékszék ürülékkel trágyázás igen czélszerű, a fahamuvali trágyázás felettébb, mely különösen a löherfélék fejlődésének kedvez. A hamut legjobban lehet gipszszel és csontliszttel keverten elszórni. Igen jó keverék 4 métermázsza szuperfoszfát és két mm. kálisó, mely mennyiség egy hektárra szorandó el. Határozottan szükséges volna, ha a rétekre országszerte nagyobb gondot fordítanánk, hogy a czélszerű trágyázás folytán nem csak több, de jobb minőségű takarmányt is nyerjünk, minek kifolyásaképp több és jobb istállótrágyát is adhatnók. Szántóföldjeinknek fokozván így a termőképességét. A rétek ápolásának és trágyázásának elmulasztása a legnagyobb mértékben elítélendő.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

	Budapest, október 12
Buza őszre	9.18
Buza tavaszra	9.02
Uj tengeri	4.73
Tengeri augusztusra	—
Rozs őszre	7.75
Zab őszre	5.86

Értéktőzsde.

B u d a p e s t, október 15.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	352.30
Magyar hitel	375.50
Allamvasut	348.—
Salgótarjáni	620.32
Wagon-kölcsön	256.—
Villamos vasut	228.—
Magyar leszámítoló	262.50
Iparbank	104.25
Budapest közuti	358.—
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	252.50
Magyar jelzálog	250.25

B é c s, október 12.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	353.25
Magyar hitel	380.—
Allamvasut	351.37
Birodalmi márka	58.88

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. október 12-én

Magyar aranyjárdék 4%	119.70
Magyar koronajárdék	98.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,10%	120.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,10%	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	96.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.40
Horvát-szlavón földterhermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	161.50
Tiszabábályozói és szegedi sorsjegyek kölcsön	139.—
Osztrák járadék papirban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	101.90
Osztrák járadék aranyban	120.50
Osztrák korona járadék	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	140.50
Osztrák magyar bankrészevény	900.—
Magyar hitelbankrészevény	311.50
Osztrák hitelintézeti részevény	356.30
Páris vista	359.50
Német birodalmi márka	951.—
London vista	588.20 1/2
Páris vista	121.25 1/3
20 márkás arany	11.75

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Amerikai zsebórák.

Jótállással, hogy a nickel színét nem változtatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a legdrágábbaké. Ára darabonként 3 forint.

Jótállás mellett, míg a készlet tart. Hozzá ezüstös óraláncz 60 krajczár.

Önberetváló készülék.

Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiállításán kitüntetve, gyakorlás nem kell. Megvágás

kizárva. Tiszta és kényelmes munka. Bőrbetegségtől megment. Tartós és pénzt megtakarító. Darabja 3 forint.

A penge *** csillagos aczélből és a többi részei alpacceből vannak. Egy külön penge hozzá 1 forint.

Megrendelhető:

POLLÁK SÁNDOR főbizományosnál,
BUDAPEST, V. ker. Kálmán-utca 17.
Gyűjtőknek 5 drb után egy-egy ingyen küldetik.

**Legnagyobb nyeremény
legszerencsésebb esetben**

1.000,000 korona.

Az összes 50,000 nyeremény JEGYZÉKE.

A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben

1.000,000 korona

A nyeremények részletes beosztása a következő:

Készpénzben fizetendő	Jutalom	Korona
1	1 jutalom	600000
1	1 nyer. á	400000
1	" "	200000
2	" "	100000
1	" "	90000
1	" "	80000
1	" "	70000
2	" "	60000
1	" "	40000
3	" "	30000
1	" "	25000
7	" "	20000
3	" "	15000
31	" "	10000
67	" "	5000
3	" "	3000
432	" "	2000
763	" "	1000
1238	" "	500
90	" "	300
31700	" "	200
3000	" "	170
4000	" "	150
50	" "	100
3000	" "	50
2000	" "	40

50,000 nyer. és jut. összegben **13.160,000**

melyek hat húzásban sorsoltnak ki.

A harmadik nagy magy. kir. osztálysorsjáték nemsokára ismét kezdődik és

100,000 sorsjegyre újból **50,000** nyeremény

jut, vagyis az oldalt levő nyereményjegyzék szerint az összes sorsjegyek fele feltétlenül nyerni fog.

A nyerési esélyek tehát, minf már általánosan ismeretes, óriásiak.

Összesen tizenhárom millió 160.000 koronát sorsolnak ki biztosan. A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben

egy millió korona.

Szíves mielőbbi megrendeléseknél eredeti sorsjegyeket a tervszerű eredeti árban és pedig:

egy egész	1-ső oszt. eredeti sorsjegyet	6.— frt
> fél	> > >	3.— >
> negyed	> > >	1.50 >
> nyolczad	> 5 >	—75 >

küldünk szét utánvétellel, vagy a pénz előleges beklüldése ellenében.

A húzások után megküldjük tisztelt vevőinknek a hivatalos húzási jegyzéket, hivatalos tervezetek pedig díjtalanul áll anak rendelkezésre. A húzások a magy. kir. kormány ellenőrzése mellett nyilvánosan történnek és azoknál mindenki megjelenhetik.

Kérjük a rendelvényeket mielőbb, legkésőbb azonban

f. é. október hó 22-ig hozzánk beklüdeni.

Török A. és Társa

a m. kir. szab. osztálysorsjáték

előjárásitól

Budapest, V., Váci-körút 4a.

Rendelőlevél levágandó

Török A. és Társa uraknak Budapest.

Kérek részemre..... I. osztályu magy. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervszettel együtt küldeni.

Az összeget..... frt } **utánvételezni kérem postautalvánnyal küldöm.** } A nem tetsző törlendő.

Pontos cím.